

УДК 332.1

**ОСОБЛИВОСТІ СУЧАСНОЇ ІННОВАЦІЙНО-ІНВЕСТИЦІЙНОЇ
ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ ПРИЧОРНОМОРСЬКОГО РЕГІОНУ**кандидат економічних наук, **Зубков Р.С.**Миколаївський міжрегіональний інститут розвитку людини ВНЗ
Університету «Україна», Україна, м. Миколаїв

У статті розглядаються актуальні проблеми інноваційно-інвестиційної діяльності промислових підприємств Причорноморського регіону України. Автором проведено дослідження та аналіз окремих аспектів управління інноваційно-інвестиційною діяльністю провідних підприємств Причорноморського регіону. Визначено особливості впровадження інновацій на промислових підприємствах. Визначені основні умови, що сприяють покращенню інноваційних процесів. Проведено аналіз сучасного стану та тенденцій впровадження інновацій аграрними підприємствами Херсонської області. Зосереджено увагу на промислових підприємствах, які впроваджують інновації в Одеській області. Запропоновано напрямки щодо формування середньострокової середньо-строкової інвестиційно-інноваційної стратегії Причорноморського регіону України.

Ключові слова: інновація, Причорноморський регіон, промислові підприємства, інвестор.

PhD in Economics, Zubkov R.S. The features of the modern innovation and investment activity of enterprises of the Black sea region / Mykolaiv interregional Institute, Open International University of Human Development "Ukraine", Mykolaiv

The article deals with actual problems of innovative-investment activity of the industrial enterprises of the black sea region of Ukraine. The author of the study and analysis of selected aspects of management of innovative-investment activity of the leading enterprises in the black sea region. The features of introduction of innovations at industrial enterprises. Defines the basic conditions, conducive to improving the innovation processes. The analysis of the current status and trends of innovation in agricultural enterprises of the Kherson region. Attention is focused on the industrial enterprises that implement innovations in the Odessa region. Proposed directions for the formation of medium-term medium-term investment and innovation strategy of the black sea region of Ukraine.

Keywords: innovation, the black sea region, industrial enterprises, the investor.

Вступ. Регіони на сучасному етапі економічного розвитку починають відігравати значну економічну, соціальну та технологічну

роль в становленні територіальної інфраструктури кожної конкретної країни. Стабільний розвиток регіонів можливий лише за умови потужного та безперервного інвестиційно-інноваційного стимулювання регіональної економіки. Без регіональної інвестиційно-інноваційної моделі розвитку не можливо виробити ефективну стратегію протистояння сучасним викликам глобальних транснаціональних змін, викликаних застосуванням гібридних технологій військово-економічного втручання.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Теоретичні та практичні дослідження інноваційно-інвестиційної діяльності промислових підприємств України висвітлені в роботах вітчизняних та зарубіжних вчених: В. Александрової, Л. Антонюка, Ю. Бажала, П. Бубенка, В.Гейця, В. Гриньової, Г.Демченко, О.Єрмакової, С. Ілляшенка, М. Ситницького, П. Хорів, С.Фірсової, Л.Федулової, Д.Черваньова та інших.

Мета дослідження. Проведення дослідження та аналізу окремих аспектів та особливостей сучасної інноваційно-інвестиційної діяльності підприємств Причорноморського регіону.

Виклад основного матеріалу. В епоху обмежених фінансових ресурсів та постійної залежності національної економіки від зовнішніх запозичень Причорноморський регіон України стає невід'ємною та економічно-перспективною територією для впровадження швидких та результативних змін, пов'язаних з реформуванням та подальшою зміною парадигми територіального розвитку.

На нашу думку, варто також зосередитись на дослідженні та аналізі окремих аспектів управління інноваційно-інвестиційною діяльністю провідних підприємств Причорноморського регіону.

ТДВ «Первомайськдизельмаш» на базі газового двигуна 8ГЧН25/34 створена, з освоєнням виробництва, нова модель когенераційної установки: ДвГА-800, електричною потужністю 800 кВт, тепловою потужністю 0,93 Гкал/год, з використанням в якості палива альтернативних газоподібних його видів, в тому числі походженням із місцевих відновлюваних енергоресурсів. Особливість даної розробки полягає також в підвищенні на 20% потужності двигуна за рахунок його форсування по числу обертів колінчастого валу[1].

Завод «Фрегат» освоїв виробництво гідрантів для підключення дощувальних машин. Гідранти розроблені з урахуванням технічних параметрів підключення ДМФ «Фрегат» фронтальної і фронтально-кругової дії, що дає можливість виконати постачання комплектного вузла підключення до зрошувальної мережі.

Здійснимо аналіз сучасного стану та тенденцій впровадження інновацій аграрними підприємствами Херсонської області.

Лідерами впровадження інновацій у діяльність є такі підприємства Херсонської області, як ДП агрофірма-радгосп «Білозерський», ТОВ

«Грін тім», ТОВ «Зоотехнологія», ТОВ ТД «Долинське». Так, з метою проведення планування й оперативного управління режимами зрошення основних сільськогосподарських культур в Інституті зрошеного землеробства Південного регіону НААН України розроблено інноваційний програмно-інформаційний комплекс (ПІК) «Іригація», який забезпечує високу точність розрахунків вмісту запасів вологи в активному шарі ґрунту, простоту у використанні та невисоку вартість, що дозволяє визначити раціональні норми зрошення. ПІК «Іригація» активно впроваджується у діяльність сільськогосподарських підприємств Херсонської області. За даними таких інноваційно-активних підприємств регіону як ФГ «Аделаїда», ПП «Ділан», ТОВ «Гарант», ТОВ «Сфера», ФГ «Агро Альянс» вдалося знизити використання води на 15-23%, шляхом ефективного контролю за рівнем запасів вологи у ґрунті. Високо ефективними є впровадження сучасних сортів сільськогосподарських культур, впровадження лічильників води та пального. За сучасних умов лише 3% аграрних підприємств досліджуваної області, які працюють у тваринницькій галузі, є інноваційно-активними, найбільшими серед них є: ПАТ «Чорнобаївське», ТОВ ТД «Долинське», ПП БФ «Таврія», СТОВ «Дніпро», ФГ «Еліта», ПП «Агро-простір» та інші. За даними анкетного опитування[3] інноваційно-активних підприємств Херсонської області, які працюють у галузі тваринництва, переважна більшість інновацій стосується медико-санітарного догляду, залучення високопродуктивних порід тварин та раціоналізації кормової бази.

Наприклад, СВК «Лідія» здійснила оптимізацію тваринницьких комплексів шляхом використання інноваційних технологій, унаслідок чого зниження собівартості виробництва становило 9,1%. Розширення виробництва шляхом будівництва свинокомплексу на 800 продуктивних свиноматок у ФГ «Тюльпан» сприяло збільшенню доходу (виручки) від реалізації на 112 тис. грн. (або на 1,3%) та зниженню собівартості виробництва на 9,7%.

Створення молочного комплексу за передовими технологіями (350 голів великої рогатої худоби) у СТОВ «Дніпро» дало такий економічний ефект, як зниження собівартості виробництва на 6 %, збільшення приросту живої маси на 11 %, збільшення чистого прибутку на 8 % [3].

Також згідно Програми економічного, соціального та культурного розвитку Херсонської області на 2016 рік [6] станом на грудень 2016 року заплановано створення умов для реалізації інвестиційно-інноваційних проектів з наданням пріоритету маловідходним та ресурсозберігаючим технологіям як таким, що є найбільш конкурентоспроможними на світовому рівні: впровадження інвестиційних проектів, які передбачають застосування новітніх технологій (ГК «Агрофьюжн» – «Будівництво заводу з переробки

томатів», Інститут зрошуваного землеробства Національної академії аграрних наук України – «Поширення практики застосування сучасних високопродуктивних технологій виробництва зернових, технічних і овочевих культур. Створення демонстраційно-випробувального полігону інноваційної зрошуваної техніки та обладнання»).

Потрібно зосередити увагу на промислових підприємствах, які впроваджують інновації в Одеській області. Згідно переліку інноваційно-інвестиційних проектів та програм, представленого Одеською обласною державною адміністрацією, які реалізуються промисловими підприємствами Одеської області найбільш активно впроваджують інноваційну діяльність, постійно здійснюють розробки проектів нового обладнання, впроваджують принципово нові системи, створюють нові зразки продукції, приділяють увагу створенню технологій нового покоління для забезпечення потреб постійних замовників – в машинобудуванні ВАТ «Одесакабель», ВАТ «Поршневих кілець», ВАТ «Пресмаш», ТОВ «Телекард-прилад», ВАТ «Гемопласт», в металургії – ВАТ «Стальканат», ЗП «Інтерметал», в хімічній та нафтохімічній промисловості: ТОВ «Консенсус», ВАТ «Лукойл – одеський НПЗ», у виробництві харчових продуктів, напоїв та тютюнових виробів – ЗАТ «Перший лікєро-горілочаний завод», ВАТ «Одеський коровай», ДП «Южненьська паляниця», ЗАТ «Одесакондитер», ТОВ СП «Аттіс-Т», ВАТ «Одеський м'ясопереробний завод», ЗАТ «Одеський завод шампанських вин», у мінеральній неметалевій галузі – ЗАТ «Ізмаїльський ЗЗВ», у іншому виробництві, не відносному до інших угруповань ЗАТ «Аурум», у виробництві деревини та виробів з деревини ВАТ «Деревообробний завод» та ТОВ «Марконі – ЛТД» [4].

Підприємства Одещини є активними учасниками щорічного Одеського інноваційного форуму, міжнародної науково-практичної конференції «Проблеми і перспективи інноваційного розвитку економіки», міжнародної науково-практичної конференції «Українське Причорномор'я: вектори стратегічного розвитку та європейських стандартів життя» тощо.

Розглянемо впровадження інноваційні технологічні аспекти деяких з них. Наприклад, ВАТ «Одескабель» є єдиним підприємством, яке впровадило у межах системи менеджменту якості міжнародні стандарти, а саме: розробка та виробництво кабельно-провідникової продукції, система менеджменту навколишнього середовища, промислової безпеки та соціальної відповідальності. Розширюється постачання продукції торгової марки ОК-net підприємства у східний регіон України, а також покращується логістика для замовників.

Впроваджує виробництво нових засобів зв'язку ТОВ «Телекарт - прилад» збільшує випуск моделей електронних приладів обліку

електроенергії для всіх категорій споживачів та постачальників електроенергії багатотарифні побутові лічильники).

На ВАТ ХК «Краян» відпрацьовується вдосконалення гідрокомунікацій кранів з використанням гідроапаратів та арматури, впроваджується виробництво телескопічних стрілкових перетинів крана КС-557 Кр з високоміцної сталі, що буде сприяти організації власного виробництва замість кооперованих поставок, зниженню собівартості продукції [2, с. 210].

В межах дослідження запропонуємо напрямки щодо формування середньострокової середньо-строкової інвестиційно-інноваційної стратегії Причорноморського регіону України, які, на нашу думку, повинні базуватися насамперед на Державній стратегії регіонального розвитку на період до 2020 року [5], Стратегії економічного та соціального розвитку Одеської області до 2020 року, Стратегії розвитку Херсонської області до 2020 року, Стратегії розвитку Миколаївської області на період до 2020 року, а також з урахуванням рекомендацій, запропонованих в межах проекту «Локальні інвестиції та національна конкурентоздатність» (ЛІНК), розроблених Агентством США з міжнародного розвитку (USAID) [7]:

- внесення змін в законодавство яке регулює сферу інноваційної діяльності щодо спрощення фіскальної політики та надання певних фінансових привілеїв;
- стимулювання ринкового середовища та регіонального сектору споживання інноваційних продуктів сучасними методами стимулюючого впливу;
- активізація зовнішньоекономічних ресурсів на рівні МЗС, усунення бар'єрів для залучення іноземних інвестицій в інноваційну сферу;
- забезпечення проникнення нанотехнологій у виробничу сферу регіональної інфраструктури;
- модернізація сектору економіки який використовує у виробництві запаси корисних копалин мінерального походження;
- запровадження механізмів енергозбереження на підприємствах електроенергетики, природних енергетичних ресурсів, металургійного комплексу, машинобудівної, легкої, харчової й інших галузях;
- розвиток агропромислового комплексу з урахуванням специфіки регіону та особливостей кліматичних змін, перехід до інтенсивності землеробства;
- вдосконалення транспортної інфраструктури з залученням потужного потенціалу водних ресурсів регіону;
- стимулювання розвитку інноваційної інфраструктури, а саме:

- економічно-фінансової – створення регіональної системи фондів фінансового супроводу інновацій, залучення системи державних дотацій до передових наукових досліджень, відстрочення повернення кредитів у сфері інвестиційно-інноваційного розвитку фінансовим організаціям, надання під впровадження інновацій цільових безвідсоткових кредитів через систему державних банків, включення в програми міжнародної фінансової допомоги статей інноваційного фінансування;
- технологічно-виробничо-інноваційної – розвиток нано-інноваційної розгалуженої інфраструктурної мережі: технологічних долин, інноваційно-технологічних осередків розвитку науки, бізнес-інкубаторів, центрів обміну сучасними технологіями;
- бізнес-інформаційної – створення потужних центрів зосередження сучасної, актуальної інформації про світові тенденції інноваційного розвитку, яка постійно оновлюється;
- науково-кадрової – впровадження в освітнє середовище безперервної системи підготовки та навчання фахівців у сфері інноваційного розвитку; стимулювання розвитку державної консалтингової діяльності щодо підготовки та корегування методів управління інноваційним підприємством.

Висновки. Отже, осередком для часового регіонального накопичення, а потім активного впровадження інноваційного продукту, слугують складові елементи певної регіональної інноваційної структури. До цих елементів, ефективність яких доведено практикою, слід віднести підприємства та організації, незалежно від форм власності, які значну увагу приділяють інвестиціям та інноваціям, засобам і методам їх створення та методичного впровадження. Сучасні трансформаційні процеси, які відбуваються в економіці України вимагають розглядати інновації як рушійну силу розвитку регіонів. В залежності від рівня інноваційного розвитку регіону спостерігається його соціально-економічний потенціал. Максимальне використання інновацій регіонами України дозволить зрушити з місця дисбалансові прогалини державної економіки.

Література:

1. *Інвестиції зовнішньоекономічної діяльності України / Державна служба статистики України, 2016, – с.31*
2. *Карпенко Л.М. Стратегічне управління інноваційною діяльністю промислових підприємств регіону: перспективи розвитку / Л.М.Карпенко // Вісник соціально-економічних досліджень.– №35. – 205-2011.*
3. *Кириченко Н.В. Напрями активізації та підвищення ефективності впровадження інновацій аграрними підприємствами / Н.В. Кириченко. – Херсон: ХДАУ, 2014 – 35 с.*

4. Перелік інноваційно-інвестиційних проектів та програм, які реалізуються в Одеській області Електронний ресурс. – Режим доступу: <http://oda.odessa.gov.ua/derzhavne-upravlnnya/proriteti-derzhavno-poltiki/nnovacjna-ekonomka/perelk-nnovacjno-nvesticjnih-proektv-ta-program-yak-realzuyutsya-v-odeskj-oblast/>
5. Про затвердження Державної стратегії регіонального розвитку на період до 2020 року: Постанова КМУ № 385 від 6 серпня 2014 р. № 385 Електронний ресурс. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/385-2014-%D0%BF>
6. Програма економічного, соціального та культурного розвитку Херсонської області на 2016 рік Електронний ресурс. – Режим доступу: <http://khoda.gov.ua/regionalni-programi/>
7. Проект міжнародної технічної допомоги Агентства США з міжнародного розвитку (USAID) «Локальні інвестиції та національна конкурентоспроможність» (ЛІНК) / Одеська обласна рада Електронний ресурс – Режим доступу: http://oblrada2.odessa.gov.ua/index.php?option=com_content&view=article&id=2253%3A-----usaid-l----r-----&catid=111&Itemid=277&lang=uk

References:

1. Investyciji zovnishnjoekonomichnoji dijajlnosti Ukrajinjy / Derzhavna sluzhba statystyky Ukrajinjy, 2016, - s.31
2. Karpenko L.M. Strateghichne upravlinnja innovacijnoju dijajlnistju promyslovykh pidpryjemstv rehionu: perspektyvy rozvytku / L.M. Karpenko // Visnyk socialjno-ekonomichnykh doslidzhenj.- №35. - 205-2011.
3. Kyrychenko N.V. Naprjamy aktyvizaciji ta pidvyshhennja efektyvnosti vprovadzhennja innovacij aghrarnymy pidpryjemstvamy / N.V. Kyrychenko. – Kherson: KhDAU, 2014 - 35 s.
4. Perelik innovacijno-investycijnykh proektiv ta proghram, jaki realizujutjsja v Odeskijj oblasti Elektronnyj resurs. - Rezhym dostupu: <http://oda.odessa.gov.ua/derzhavne-upravlnnya/proriteti-derzhavno-poltiki/nnovacjna-ekonomka/perelk-nnovacjno-nvesticjnih-proektv-ta-program-yak-realzuyutsya-v-odeskj-oblast/>
5. Pro zatverdzhennja Derzhavnoji strateghiji regionaljnogho rozvytku na period do 2020 roku: Postanova KМУ № 385 vid 6 serpnja 2014 r. № 385 Elektronnyj resurs. - Rezhym dostupu: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/385-2014-%D0%BF>
6. Proghrama ekonomichnogho, socialjnogho ta kuljturnogho rozvytku Khersonskojj oblasti na 2016 rik Elektronnyj resurs. - Rezhym dostupu: <http://khoda.gov.ua/regionalni-programi/>
7. Proekt mizhnarodnoji tekhnichnoji dopomoghy Aghentstva SShA z mizhnarodnogho rozvytku (USAID) «Lokaljni investyciji ta nacionaljna konkurentospromozhnistj» (LINK) / Odesjka oblasna rada Elektronnyj resurs - Rezhym dostupu:

*[http://oblrada2.odessa.gov.ua/index.php?option=com_content&view=article
&id=2253%3A-----usaid-l----r-----
&catid=111&Itemid=277&lang=uk](http://oblrada2.odessa.gov.ua/index.php?option=com_content&view=article&id=2253%3A-----usaid-l----r-----&catid=111&Itemid=277&lang=uk)*